

Algemeen en Kabinetsaangelegenheden

1. Vaste Kamercommissie en Staten-Generaal

De op 3 juli en 9 september 1969 gehouden bijeenkomsten van de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten met de Minister werden bijgewoond door de Secretaris-Generaal, het Hoofd van de Dienst en het Hoofd van het Kabinet. Aan de orde kwamen o.a. de nieuwe regeling van het antecedentenonderzoek, de inhoud en de distributie van het Maandeversicht en de stand van de werkzaamheden van de Commissie-Bes. In de bijeenkomst van 9 september gaf het Hoofd van de Dienst een overzicht van een recent bij de NAVO in Brussel aan het licht gekomen spionagegeval.

Afgedaan werden drie vanwege de Kamercommissie in behandeling gegeven verzoekschriften.

In deze periode was de B.V.D. geen onderwerp van beraadslaging in de Staten-Generaal.

Van advies werd gediend voor beantwoording van aan de Regering gestelde vragen van de leden der Tweede Kamer, de heer Franssen (betreffende de toezegging van de Minister inzake de regeling van het antecedentenonderzoek en het standpunt t.a.v. artikel 97b) en de heren Wiebenga en Gortzak (betreffende de voorgenomen schrapping van artikel 97b, 2e lid ARAR).

2. Veiligheidsonderzoeken, artikel 97b ARAR.

De door de Dienst in samenwerking met OPZ/AJZ ontworpen ministeriële beschikking ter regeling van het veiligheidsonderzoek en de verveerprocedure passeerde op 23-4-1969 de Adviescommissie Arbeidsvoorwaarden Overheidspersoneel, op 20-6-1969 de Raad voor de Rijksdienst en op 27-6-1969 de Ministerraad.

De Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten behandelde de ontwerp-beschikking in haar bijeenkomst van 3-7-1969.

De Centrale Commissie voor Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken verwees in haar bijeenkomst van 17-7-1969 de ontwerp-beschikking naar de werkgroep Overige Algemene Rechtspositieregelingen, die op 22-8-1969 vergaderde. De behandeling door de Centrale Commissie werd in aanwezigheid van de Minister afgerond in de bijeenkomst van 9-9-1969. Beide laatstgenoemde bijeenkomsten werden mede bijgewoond door het Hoofd van het Kabinet van de Dienst.

De beschikking werd uiteindelijk op 14-10-1969 als "Beschikking Antecedentenonderzoeken" vastgesteld en bij brief van diezelfde datum met Nota van Toelichting aangeboden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer (Stuk 10 300 VII 10). De publicatie van de beschikking geschiedde in de Nederlandse Staatscourant van 28-10-1969 nr. 209.

De werkzaamheden die aan de vaststelling van deze voor de Dienst belangrijke beschikking voorafgingen vergden veel

tijd van de medewerkers van het Kabinet, mede ook omdat de politieke en juridische facetten van de nieuwe regeling veelvuldig overleg met Overheidspersoneelszaken en andere departementen en instanties noodzakelijk maakten.

In verband met de op 1 maart 1970 gestelde inwerking-treding van de Beschikking wordt thans nagegaan welke onderwerpen voor die datum nog nader dienen te worden geregeld als daar zijn: het instrueren van de departementale personeelsdiensten en de B.V.A.'s, het aanwijzen van de functies die als vertrouwensfuncties in de zin van de Beschikking zullen worden beschouwd, het vaststellen van normen ter differentiatie van de vertrouwensfuncties met het oog op de omvang van het veiligheidsonderzoek en het aanpassen van de bestaande Beveiligingsvoorschriften aan de nieuwe Beschikking.

Ten aanzien van artikel 97b ARAR werd door de Commissie-Bos op 13 mei 1969 in een interim-rapport het aan deze commissie verzochte advies uitgebracht. De Commissie adviseerde overeenkomstig de haar gedane suggestie genoemd artikel te handhaven, naar het tweede lid daarvan en de op dit lid gebaseerde lijst van vernoemde verboden verenigingen, te laten vervallen. Door de Ministerraad werd op 27 juni 1969 overeenkomstig dit advies besloten. In zijn brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer dd. 14 oktober 1969 heeft de Minister het standpunt van de Regering terzake medegedeeld.

1. Versaderingen met de Personeels-Inspectie

Het Hoofd van de Dienst woonde twee in deze verslagperiode gehouden bijeenkomsten bij. Naast de gebruikelijke informatie over de extremistische groeperingen, gaf hij een uiteenzetting over de politieke achtergrond van enige studentenactiviteiten en een overzicht van een recent in België bij de NAVO aan het licht gekomen spionagegeval.

2. Juridische zaken

De Dienst werd betrokken bij het (inter)departementaal juridisch overleg betreffende:

- het wetsontwerp betreffende het telefoongeheim en het afluisteren van gesprekken (opstelling Memorie van Antwoord);
- de ambtenaar;
- de grenscontrole op buitenlandse gastarbeiders;
- de afschaffing van de vicumplicht voor Roemenen;
- de herziening van de Grondwet.

3. Public relations

Ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van het K.B. van 8-8-1949 werd aan enkele persvertegenwoordigers - op hun verzoek - enige informatie over de geschiedenis en de taak van de Dienst verstrekt. Het nut daarvan bleek uit de kort daarop verschenen krantenartikelen die zonder uitsen-

dering van een objectief en vrij positief gehalte waren. Een tweetal van deze artikelen werd door een groot aantal dagbladen, o.a. die van de G.P.D. ("Grote Provinciale Dagbladen") overgenomen.

6. Benelux-samenwerking

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer kwam in deze verlagperiode éénmaal bijeen, namelijk op 6 en 7 mei 1969 in Brussel. De Subcommissie ad hoc van de Bijzondere Commissie vergaderde vijfmaal. Aan deze bijeenkomsten werd steeds door de juridisch adviseur van de Dienst deelgenomen.

Van de door de Bijzondere Commissie en de Subcommissie ad hoc behandelde onderwerpen waar de Dienst bij betrokken was, werden hier genoemd:

- de voorstellen tot visumafschaffingsovereenkomsten met een aantal landen, w.o. Joegoslavië en Roemenië;
- de harmonisatie der wetgeving in de Benelux-staten m.b.t. de nachtiging tot voorlopig verblijf;
- de gntshalve afgifte van visa aan bepaalde categorieën van personen in communistische landen;
- de afgifte van visa aan onderdanen van de Arabische staten;
- de eventuele wederinstelling van de personencontrole aan de binnengrenzen van de Benelux in bijzondere omstandigheden;
- problemen samenhangend met regelingen betreffende het internationale personenverkeer, behandeld in de International Civil Aviation Organisation, de International Governmental Maritime Consultative Organisation en de Raad van Europa.

De Subcommissie voor de Samenwerking tussen de Veiligheidsdiensten kwam in de verlagperiode driemaal (informeel) bijeen, namelijk op 11 april in Brussel, op 13 juni in Luxemburg en op 5 september in Den Haag. Aan deze bijeenkomsten werd deelgenomen door het Hoofd van de Dienst, lid van de Subcommissie.

De in nauwe samenwerking ondernomen pogingen van de drie Benelux-veiligheidsdiensten om te geraken tot een betere beveiliging van de Instellingen van de Europese Gemeenschappen hadden in severre succes dat thans een voor de Gemeenschappen geldend Beveiligingsreglement de goedkeuring verkreeg van de Europese Commissie. Door interventie van Duitse zijde kon echter nog geen goedkeuring worden verkregen voor een Statuut van het Beveiligingsbureau dat op de naleving van het Beveiligingsreglement moet toezien.

Immiddels zijn door leden van het Europees Parlement aan de Europese Commissie vragen gesteld waaruit blijkt dat men zich ook in die kring zorgen maakt over de envoldende beveiliging van de Gemeenschappen.

PANORAMA periode 1 april 1969 tot 1 oktober 1969.

Verhouding met andere Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.

Ook in deze periode had de samenwerking met de verschillende buitenlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten een normaal verloop. De frequentie van het berichtenverkeer en van de contacten is niet minder geworden. Een aansienlijke hoeveelheid studiemateriaal werd ontvangen. De samenwerking van de Europese veiligheidsdiensten met betrekking tot jeugd- en studentenacties werd op dezelfde voet voortgezet. Een vergadering van de betrokken diensten vond in september plaats, waarbij de BVD als gastheer optrad.

VERENIGDE STATEN

Zowel met de Inlichtingendienst (CIA) als de Veiligheidsdienst (FBI) werd nauw samengewerkt; PH.BVD voerde in mei met beide diensten nuttige besprekingen in Washington. Een CIA expert op het gebied van de subversie bracht een bezoek aan de BVD. Inmiddels heeft het afscheid plaatsgevonden van het hoofd der CIA vestiging in Nederland, die op een succesvolle ambtsperiode in Nederland kan terugzien. Zijn opvolger ving medio september zijn werkzaamheden aan.

OSI (Veiligheidsdienst Amerikaanse Luchtmacht)

Ter wederzijdse oriëntatie bezochten de Hoofden van de Afdeling Contraspionage en de Afdeling Technische Dienst de OSI-vestiging in Wiesbaden.

ENGELAND

De samenwerking met MI5 (Veiligheidsdienst) en MI6 (Inlichtingendienst) werd op dezelfde voet voortgezet. Het Hoofd der Afdeling preventieve beveiliging en het Hoofd der overzeese afdeling van MI5 bezochten de BVD.

FRANKRIJK

Ook hier blijft de samenwerking met de verschillende diensten goed. Te vermelden valt het vertrek van het Hoofd van de Afdeling Contraspionage van de inlichtingendienst, met wie nauwe banden bestonden, daar hij eerder in Nederland was gestationeerd.

BELGIË

De samenwerking met de Belgische Veiligheid van de Staat was intensief als gebruikelijk. Het Hoofd van deze dienst werd gepensioneerd; het nieuwe hoofd bracht een bezoek aan de BVD.

DUYTSLAND

Veiligheidsdienst (BfV)

Het beeld van de intensieve samenwerking met deze dienst bleef ook in deze periode gelijk.

AUSTRALIË

De BVD ontving bezoek van het Hoofd van de Afdeling Contraspionage der Australische veiligheidsdienst. Verschillende onderwerpen betreffende het internationale communisme, de contraspionage en de beveiliging zijn ter sprake gekomen.

CANADA

Belangwekkende informatie werd geput uit het ons door de RCMP toegezonden Report of the Royal Commission on Security. Een tweetal medewerkers van deze dienst voerde besprekingen met de BVD.

SCANDINAVIE

H.BVD wende, daartoe uitgenodigd, het gezamenlijke overleg der Scandinavische diensten bij, dat afwisselend in één van deze landen gehouden wordt. H.BVD ontmoette daar het hoofd van de Finse dienst en had een nuttig onderhoud met deze.

ZUID-AFRIKA

Bezoek werd ontvangen van twee functionarissen van de dienst waarbij in Zuid-Afrika de preventieve beveiliging is ondergebracht. Met de afdeling D werden besprekingen gevoerd over beveiligingsmethodiek.

Nederlandse Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

MARID en LEID

Geen bijzonderheden te vermelden.

MID

Bij de behandeling van een aangelegenheid, beide diensten betreffende, bleek dat ten aanzien van de taakverdeling tussen MID en BVD op het terrein van de contraspionage enig misverstand bestond. Besprekingen hierover vonden inmiddels plaats.

BVD

De samenwerking met deze dienst had ook in deze periode een volstrekt routinematig karakter.

PANORAMA VAN WERKZAAMHEDEN VAN AFDELING B VAN DE BVD

(1-4-1969 t/m 30-9-1969)

Internationaal communisme

In deze verslag periode is vooral aandacht geschonken aan de meer algemene problemen in de communistische wereld: de laatste voorbereidingen voor en het verloop van de z.g. wereldconferentie van CP-en te Moskou (5-17 juni), de ontwikkelingen in de verhouding tussen de Sowjet-Unie en China (in deze maanden geaccentueerd door een aantal grensconflicten) en de problematiek rondom Tsjechoslowakije.

Uiteraard zijn ook de reacties van de Westerse CP-en op deze ontwikkelingen nauwkeurig geobserveerd.

Over de belangrijkste zaken is op de gebruikelijke wijze gerapporteerd.

De Communistische Partij van Nederland

De dit voorjaar begonnen pogingen van de CPN om (voornamelijk d.m.v. een aan alle zusterpartijen toegezonden uiteenzetting omtrent haar stellingname gedurende de laatste jaren) het door haarzelf veroorzaakte isolement in de internationaal communistische beweging te doorbreken, werden uiteraard nauwlettend gevolgd, vooral i.v.m. de begin juni te Moskou gehouden conferentie van communistische partijen. Slechts enkele dagen voor deze conferentie maakte de CPN duidelijk bekend niet aan deze bijeenkomst te zullen deelnemen.

De in "De Waarheid" verschenen commentaren op de conferentie (die schadelijk werd geacht voor de betrekkingen tussen de CP-en) waren kritisch gesteld en gaven aan dat de periode van voorzichtige toenadering tot de CPSU voorlopig weer afgesloten lijkt te zijn. Gezien deze ontwikkeling krijgt het nog wel bestaand contact van de CPN met de nieuwe Deutsche Kommunistische Partei (DKP) meer betekenis (deelnemen van een CPN-delegatie aan het in april gehouden DKP-congres en het gesprek van een Duitse afgevaardigde met enkele CPN-bestuurders op 20 september).

De in het vorig overzicht gesignaleerde verlegging van de koers der reeds jarenlang door de CPN gevolgde "eenheidspolitiek", werd nadien in een partij-resolutie als de "nieuwe oriëntering van de binnenlandse politiek" door de CPN-leiding omschreven. De CPN streeft ernstig naar samenwerking doch, gezien hun gedragingen, niet meer met andere linksgerichte partijen, doch met individuele leden daarvan in concrete praktische aangelegenheden (b.v. gezamenlijke 1 mei-viering). Met name - aldus de genoemde resolutie - moet er een verbond komen tussen de jonge intellectuelen en de arbeiders. Hoewel hierbij de CPN zowel als het ANJV benadrukken dat zulk een samenwerking toch onder haar eigen beproefde leiding dient te staan, hebben beide organisaties, toen zich tijdens de bezetting van het Maagdenhuis de gelegenheid tot gemeenschappelijke actie met de studenten voerde, deze pretentie laten varen en zich zonder meer solidair verklaard en betoond.

Vooraf omdat de CPN de nu al enige jaren gevolgde koers (zich conformeren aan het NVV t.a.v. de sociaal-economische eisen) bezig is min of meer te verlaten en het weer wil gaan zoeken in een eigen zelf-

standig optreden als voorhoede van de arbeidersbeweging, wordt de activiteit der communisten in het bedrijfsleven met aandacht gevolgd (met name geldt dit voor Verblifa Krommenie, en nu recent voor de kartonbedrijven in Groningen).

De zeer vaak wisselende samenstelling van de leiding bij de activiteit onder communistisch georiënteerde buitenlandse arbeiders in ons land vereist een voortdurende en nauwgezette bestudering van deze materie.

Communistische frontorganisaties

Ongeacht de betrekkelijk geringe activiteit van de mantelorganisaties der CPN blijft een geregelde beschouwing van deze groepen noodzakelijk. Over de organisatie van de ook dit jaar weer door het ANJV tegen de NAVO gerichte Pinkstermanifestatie konden alle belanghebbenden tevoren tijdig worden ingelicht.

Andere communistische groeperingen

Over een door enkele dissidente communisten opgezette pamflettenactie onder Duitse toeristen in ons land, als waarschuwing tegen mogelijke atoombewapening van de Bondsrepubliek, werd de regering afzonderlijk ingelicht. Bij de "Scheibenwischerpost"-actie zijn ook enige bij het VWO aangesloten figuren betrokken. Dit Verbond van Wetenschappelijke Onderzoekers (geen communistische mantelorganisatie zijnde) heeft zich opnieuw aangesloten bij de internationale communistische frontorganisatie World Federation of Scientific Workers.

Bij de bestudering van de pro-Chinese groeperingen hier te lande vroeg vooral de organisatorische ontwikkeling in enkele dezer groepjes de aandacht. Op 2.3.1969 kwam de groep rondom het blad "Rode Vlag" tot de oprichting van de "Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten" en op 1.5.1969 werd de Liga van Marxisten-Leninisten omgezet in de "Marxistisch-Leninistische Partij van Nederland". De Rode Jeugd congresseerde op 10 mei en kwam daarbij uit met een nieuw beginsel- en actieprogramma, gericht op de vestiging van de dictatuur van het proletariaat in ons land.

Overige linkse groeperingen

In deze verslagperiode hebben de gebeurtenissen in de sfeer van de radikale jongeren en studenten bij voortdurende aandacht gehad. Vooral in de maanden mei en juni waren er vele kleinere en grotere acties aan vrijwel alle universiteiten en hogescholen, culminerend in bezettingen te Tilburg en Amsterdam (Maagdenhuis).

Met de zomervacantie is veel van deze beroering weggeëbd, zij het dat de meest radikale studentengroepen gepoogd hebben door middel van seminars en studie-weekends de geest van het verzet levendig te houden. Tijdens de vakantie-seminars is vooral de organisatie van het protest tegen de door minister Veringa voorgestelde hervormingsplannen (de "nota-Veringa" van juni j.l.) besproken.

Of hieruit grotere acties zullen voortkomen is echter kennelijk ook voor de studentenleiders een vraag. Noch de SVB (als landelijke organisatie praktisch ter ziele), noch de NSR blijken in staat de studentenbeweging landelijk onder controle te houden. De radikale studentenleiders hebben moeten erkennen dat het contact met de gematig-

de meerderheid der studenten een moeilijke zaak is, zodat er naar alle waarschijnlijkheid hoogstens lokale acties georganiseerd zullen kunnen worden, gericht op lokale situaties.

Naast het protest tegen de nota-Veringa is in de afgelopen maanden in linkse studentengroeperingen een grote actie tegen de NAVO voorbereid in het kader van een (mede door de communistische International Union of Students (IUS) geïnspireerde) internationale anti-NAVO-campagne. Het pièce de résistance van deze actie wordt een "Navo-congres" dat op 21 en 22 november te Amsterdam zal worden gehouden, onder deelname van vertegenwoordigers van vele Westeuropese (en mogelijk Oosteuropese) studentenorganisaties. Het congres wordt georganiseerd door de NSR. Medewerking verlenen organisaties als de Bond van Dienstweigeraars ("witte" BVD, de laatste tijd zeer actief) en de SJ.

Overigens valt te melden, dat de SJ op haar eind september gehouden congres een achttal "trotskisten" heeft uitgestoten wegens meningeverschillen over de aard en de doelstellingen van de organisatie. Verschillende andere leden hebben om dezelfde reden uit eigen beweging hun lidmaatschap opgezegd. De geroyeerde en uitgetreden leden hebben een (socialistische) werkgroep gesticht.

Rechts-extremisme

In de sfeer van de rechts-extreme groeperingen als "Were Di" en "Verbond voor Recht en Orde" is een slechts geringe activiteit gesignaleerd.

Suriname en Antillen

b. Antillen

Na de onlusten op Curacao in mei j.l. is aan de VNA zoveel mogelijk hulp geboden bij het vergaren van informatie over stromingen en personen van extremistische of radikale inslag.

b. Suriname

Van georganiseerde politieke activiteit van Surinaamse nationalist in Nederland was geen sprake.

Mogelijk, dat de op 24 oktober a.s. te houden statenverkiezingen in Suriname deze activiteit enigermate zal doen opleven.

In juli bracht de kaderleider van de Partij van de Nationalistische Republiek in Suriname een bezoek aan Nederland. Doel van dit bezoek was om de banden tussen de FNR en de Surinaamse nationalist in Nederland te verstevigen.

Steeds meer Surinamers komen naar Nederland om zich hier blijvend te vestigen. Door het ontbreken van een centrale registratie van Surinamers in Nederland is het aantal van deze rijksgenoten, dat zich hier thans heeft gevestigd, bij geen enkele instantie bekend.

Diversen

Op basis van de nieuwe criteria werd in juni j.l. in overleg met de verantwoordelijke politie-organen de A-lijst 1969/1970 herzien. In augustus werd een gewijzigde opgave verstrekt aan de PTT van extremistische personen t.a.v. wie telefoonafsluiting in tijd van bijzonder

omstandigheden noodzakelijk wordt geacht.

Overzichten werden samengesteld van een aantal CPN-districten t.b.v. in- en extern gebruik.

Personeel

In de door vertrek c.q. overplaatsing naar andere afdelingen bij enkele secties ontstane vacatures in de administratieve sector, werd voorzien vanuit het secretariaat van de afdeling. In de daarvoor en door het vertrek van twee typistes bij het secretariaat ontstane vacatures kon nog niet geheel worden voorzien. Een aantal nieuwe personeelsleden liep stage bij de afdeling.

9 oktober 1969.

Sovjet-Unie

Vertegenwoordiging

In september ving de vertegenwoordiging een propaganda-offensief aan inzake de grensgeschillen met China, o.n. door het vertonen ter Ambassade van Sovjetfilms over dit onderwerp en door het ter beschikking stellen van deze films en ander materiaal aan publiciteitsmedia etc.

De faciliteiten voor de berichtgeving door de Sovjet-Unie over Nederland enerzijds en door Nederland over de S.U. anderzijds, vertoonden weer de gebruikelijke discrepantie.

De Sovjet-Unie verleende vrijwel geen faciliteiten aan vertegenwoordigers van Nederlandse publiciteitsmedia.

Verzoeken om toestemming tot verslaglegging van de communistische topconferentie te Moskou werden afgewezen.

De hier te lande gastvrijheid genietende Tass-correspondent kon echter ongestoord werken.

Hij zette zijn zeer tendentieuze berichtgeving over Nederlandse aangelegenheden voort.

Deze verschijnt in de Russische pers onder veelzeggende koppen als "Panks voor woningen", "Stille bezetting van Nederland", etc.

Voor een zeer onwaarheidsgetrouw artikel over de ongeregelsheden op Curaçao ontving deze Tass-correspondent (naast enige kritiek in Nederlandse bladen) een speciale beloning uit Moskou.

De Sovjet-vertegenwoordiging was er zich -naar door de dienst werd vastgesteld- overigens terdege van bewust, dat deze berichtgeving vervalst was.

De culturele overeenkomst, die in 1967 met de S.U. werd gesloten, werd in september j.l. door de 2e Kamer goedgekeurd.

De beslissing hierover was door de Kamer na de inval in Tsjecho-Slowakije in augustus 1968, aangehouden.

De Ambassade schonk weinig aandacht aan dit feit.

Op vele gebieden, zoals in contacten met politici, journalisten, studenten enz., ontplooidde de vertegenwoordiging -zals steeds- een grote activiteit.

Personeelsbestand

In verslagperiode vertrok de reeds geruime tijd hier te lande .
geaccrediteerde Ambassaderaad.

Zijn opvolger, die een aantal jaren geleden als 1e secretaris
aan de Ambassade alhier verbonden is geweest, is inmiddels ge-
arriveerd.

Eveneens werd vervangen de reeds vele jaren in de rang van
2e secretaris aan de Ambassade verbonden persattaché.
Betrokkene, tevens medewerker van de Russische staatsveiligheids-
dienst, was bijzonder goed ingevoerd, niet alleen in perskringen,
maar ook in die van parlementariërs en studenten.

- Wetenschap en Techniek: De voortdurende inspanning van de
Russische diensten tot het verkrijgen
van gegevens op dit gebied - m.n. waar
het betreft electronica- leidde tot
een aantal grove benaderingen van
Nederlandse technici door Russische
functionarissen.
- Militaire gegevens : AFCSKT bleek wederom doelwit nummer één.
Ook agenten, die uit hoofde van hun
werkzaamheden geen enkel aanrakingpunt
hebben met deze HAVO-vestiging, worden
door hun Russische opdrachtgevers naar
Zuid-Timburg rezonden om door oog- en

- Emigranten

oorverkenningen gegevens te verzamelen.

: De activiteiten van de Russische Staatsveiligheidsdienst worden op dit terrein voornamelijk uitgevoerd door de Russische Consuls.

Zij zijn in belangrijke mate gericht op de Russische emigranten en hun familieleden.

Getracht wordt de Russische Kolonie onder Sovjet-controle te krijgen door deze te bundelen in zang- en dansgroepen.

Dit geschiedt vooral in die gebieden, die ook om andere reden voor de Russische Staatsveiligheid van belang zijn (b.v. Zuid-Limburg om AFGENT).

Toestemming voor familiebezoek aan de USSR wordt door de consuls in vele gevallen afhankelijk gesteld van het lidmaatschap van deze zang- en dansgroepen.

Vele Russische emigranten, die in de afgelopen maanden een familiebezoek aan de S.U. brachten, werden aldaar door medewerkers van het KGB langdurig onderzocht, o.m. over de Nederlandse politiek en de EVD.

Oost-Duitsland

De Oostduitse Handelsvertegenwoordiging te Amsterdam

Het reeds in het voorgaande verslag gereleveerde contact tussen medewerkers van de Oostduitse Handelsmissie en Nederlanders uit kringen van dissidente communisten, P.S.P. en Nieuw Links van de P.v.d.A. werd voortgezet en uitgebreid.

Het contact strekte zich voorts uit tot een aantal bekende vertegenwoordigers van de Studenten-Vakbeweging.

Naast het hoofd van de Oostduitse Handelsvertegenwoordiging -die ook in voorgaande jaren reeds actief was op het gebied van de politieke propaganda- treedt thans een medewerker naar voren, die in 1968 de geleerden van de Missie kwam versterken. Deze heeft tot taak om -onder rechtstreekse supervisie van autoriteiten in Oost-Duitsland- de Nederlandse publieke opinie te beïnvloeden ten gunste van de "Anerkennung" van de D.D.R. In het kader van deze opdracht werden door hem veel journalisten en radio- en televisieverslaggevers uitgenodigd voor een bezoek -op financieel gunstige voorwaarden- aan de D.D.R. Exclusieve interviews met Oostduitse prominenten werden daarbij in het vooruitzicht gesteld.

De vrij grote aandacht, die door de publiciteitsmedia in de afgelopen weken werd geschonken aan de herdenking van het 20-jarig bestaan van de D.D.R. op 7 oktober j.l. werd mede door deze activiteiten van de Oostduitse Handelsvertegenwoordiging veroorzaakt.

Geconstateerd werd, dat een televisieploeg, bestaande uit Oost-Duitsers, steeds opduikt bij samenkomsten en vergaderingen, waar de erkenning van de D.D.R. onderwerp van bespreking uitmaakt. Dit geschiedde b.v. bij het congres van de P.v.d.A. in maart j.l. De ploeg, die voorgeeft aan de Zweedse televisie verbonden te zijn werkt, naar is gebleken, in opdracht van de Oostduitse "Deutsche Fernsehfunk".

Personeelsbestand

Bij een onlangs ingediend verzoek om een visum ten behoeve van een nieuwe medewerker van de Oostduitse Handelsmissie bleek, dat de visumaanvrager identiek is aan een medewerker -met de rang van Hauptmann- van het Ministerium für Staatssicherheit. Het verzoek werd niet ingewilligd, daar de bezetting van de Missie reeds de maximaal toegestane sterkte heeft bereikt.

Inlichtingenactiviteiten

Het patroon van de activiteiten van de Oostduitse inlichtingendiensten bleef in verslagperiode gehandhaafd.

Ook de doelen bleven ongewijzigd.

Naast de reeds in voorgaand verslag gemelde pogingen van de Oostduitse civiele inlichtingendienst tot het verzamelen van inlichtingen omtrent het Ultra-centrifuge-project, ontplooit nu ook de Oostduitse militaire inlichtingendienst activiteiten ten zake.

Deze laatste dienst blijft tevens voortgaan met het zoeken naar Nederlandse militairen, die in financiële moeilijkheden verkeren. Dit geschiedde o.a. door aan een aantal Nederlandse officieren

een reclamefolder van een in Berlijn gevestigd "Adviesbureau" toe te zenden.

De opzet is betrokkenen te interesseren voor "sceptele" financieringsmogelijkheden en hen vervolgens voor het Oostduitse karretje te spannen.

Nog niet bekend is of deze pogingen worden ondernomen "op goed geluk" dan wel op basis van informatie, waarover de Oostduitse dienst reeds beschikt.

Overige Oostbloklanden

Vertegenwoordigingen

Algemeen

Als gevolg van de zuiveringen in Tsjecho-Slowakije werd de Tsjechische Ambassadeur teruggedroepen naar Praag. Hij verliet op 8 oktober j.l. Nederland.

De herdenking op 21 augustus j.l. van de invasie in Tsjecho-Slowakije beperkte zich in Nederland in hoofdzaak tot enige ordelijke protest-bijeenkomsten.

Van de ca. 1000 Tsjechische vluchtelingen, die sedert 21 augustus 1968 in Nederland arriveerden, emigreerden 109 naar andere landen en keerden 280 terug naar hun Vaderland.

De opvang van de overigen gaf hier te lande geen moeilijkheden.

Teneinde te komen tot een grotere bundeling kwamen te Naarden vertegenwoordigers van Tsjechische vluchtelingenorganisaties uit vele Westelijke landen bijeen.

Deze bijeenkomst resulteerde in de oprichting van het agn. "Naardens Comité Tsjechoslowakije", een overkoepelend lichaam van Tsjechische emigrantorganisaties.

Zoals reeds eerder gemeld werd, spant de Poolse vertegenwoordiging zich tot het uiterste in om de Poolse visie te stellen tegenover hetgeen in de Nederlandse pers verschijnt betreffende het antisemitisme in Polen.

De 1e secretaris der Poolse Ambassade nam hiertoe contact op met niet alleen vele journalisten doch ook met parlementaire vertegenwoordigers van A.R., C.H.U., V.V.D., P.v.d.A. en P.S.P.

Personeelsbestand

Behalve op de Roemeense Ambassade, waar de staf met 2 personen, waaronder een economisch expert, werd uitgebreid, bleef het aantal medewerkers op de Oostblok-vertegenwoordigingen in Nederland ongewijzigd.

Aandacht verdient de vervanging van de 2e secretaris van de Hongaarse Ambassade door een diplomaat, die eerder zes jaar in ons land geaccrediteerd was en die ervan verdacht wordt tot de Hongaarse inlichtingendienst te behoren.

Inlichtingenactiviteiten

Communistisch China

Algemeen

Op 30 september j.l. vond in het gebouw van de Chinese Vertegenwoordiging de officiële receptie plaats ter gelegenheid van de 20e nationale feestdag van de Chinese Volksrepubliek.

Een groot aantal diplomatieke vertegenwoordigers en zakenlieden was uitgenodigd.

In vergelijking met verleden jaar, leek de sfeer ter receptie thans meer ontspannen.

De Vereniging van Overzee-Chinezen te Amsterdam "OU HAI", waarmee de Chinese Vertegenwoordiging ten nauwste voeling houdt, gaat -op initiatief van de Vertegenwoordiging- over tot het vormen van een aantal districtsbesturen.

De bedoeling is, dat deze besturen het contact met de Chinezen buiten de grote steden zullen onderhouden.

De vereniging krijgt steeds sterker het karakter van een communistische organisatie.

Haar bijeenkomsten worden tegenwoordig geopend met citaten uit MAC's "Rode Boekje"!

Personeelsbestand

In juni van dit jaar arriveerden vier nieuwe medewerkers van de Chinese Vertegenwoordiging.

Daarmede werd in enige vacatures voorzien, die ontstaan waren door het overlopen van LIAO Ho-shu -de tijdelijke Zaakgelastigden door de terugkeer van een attaché en twee andere functionarissen.

Midden-Oosten

AL FATAH

De activiteit van AL FATAH in Europa op het gebied van propagandarecrutering van huurlingen en verkrijging van fondsen, nam in de afgelopen maanden aanzienlijk toe.

Op de vele in den lande gehouden bijeenkomsten over de toestand in het Midden-Oosten en het probleem van de Palestijnse vluchtelingen, treedt zeer vaak de in Nederland wonende honorair-consul van Koeweit, naar voren.

Deze laat geen gelegenheid voorbijgaan op ondubbelzinnige wijze blijk te geven van zijn pro-Palestijnse gevoelens en van zijn sympathie voor AL FATAH.

Een delegatie van het in Nederland opgerichte Palestina-Comité, die bestond uit enige academici, studenten en de bekende communistische verzetsstrijder Piet NAK, verbleef -op uitnodiging van de Arabische Liga- gedurende drie weken in het Midden-Oosten, teneinde zich te oriënteren over de situatie van de Palestijnse vluchtelingen.

Onder auspiciën van diverse Cinéclubs, werden op vele plaatsen in Nederland films vertoond met een anti-Israël tendens.

In samenwerking met het Palestina-Comité, de Studentenvakbeweging, de Studentenraad van de Vrije Universiteit te Amsterdam en enkele leden van Pax Christi, organiseerde de Amsterdamse Cinéclub in juni van dit jaar, een "Palestina-week".

Op een in deze week gehouden "teach-in" werd een verklaring -afkomstig van een medewerker van AL FATAH- voorgelezen contra "De Zionistische agressie".

Deze medewerker was uit Parijs overgekomen om de "teach-in" bij te wonen.

Twee gevallen werden bekend van jonge Nederlanders, die zich bij AL FATAH aansloten.

Beiden waren afkomstig uit een minder gunstig milieu.

Eén van hen keerde met behulp van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, al spoedig naar ons land terug.

De andere Nederlander verbleef enige weken in een kamp in Jordanië, alwaar hij een korte opleiding kreeg in het hanteren van wapens en explosieven.

Hem werd opgedragen na zijn terugkeer in Nederland, via een correspondentieadres in het Midden-Oosten, met AL FATAH in contact te blijven.

Popular Front for the Liberation of Palestine

In de afgelopen maanden vonden terreurdaden plaats in West-Europa, die gepland en uitgevoerd worden door leden van het in het Midden-Oosten gevestigde "Popular Front for the Liberation of Palestine".

De recent gepleegde bomaanslagen in den Haag, Brussel en Bad Godesberg behoren hiertoe.

Deze gebeurtenissen hebben geleid tot een verhoogde activiteit van de dienst op dit terrein.

Hierbij wordt nauw samengewerkt met de Ministeries van Buitenlandse Zaken en van Justitie, met de Rijkspolitie en de Koninklijke Marechaussee, alsmede met buitenlandse zusterdiensten.

P A N O R A M A .

Afd. D. (april t/m september 1969)

Algemeen.

De Commissie Veiligheidsonderzoek Vertrouwensfuncties Rijksoverheid vergaderde in de verslagperiode 19 maal. Op 13 mei werd een eerste en op 11 augustus een tweede interim-rapport uitgebracht. De werkzaamheden van de Commissie zullen nog geruime tijd in beslag nemen.

Het concept van het nieuwe NATO-beveiligingsvoorschrift werd door de Noord-Atlantische Raad goedgekeurd. Het voorschrift is, vergezeld van een toelichting, verstrekt aan alle beheerders van civiele COSMIC/NATO-archieven.

De werkgroep NATO/WEU-beveiliging besteedde wederom veel aandacht aan het opstellen van de nieuwe administratieve regelingen betreffende de beveiliging van ATOMAL/ATOMIC-gegevens en van COSMIC-gegevens.

Het Hoofd van de afdeling nam deel aan een vergadering van het NATO Security Committee. Hier werd vernomen, dat n.a.v. de recente spionagezaak waarbij een Franse NATO-employé was betrokken, de Secretaris-Generaal van de NATO overweegt een commissie te benoemen, die tot taak zal krijgen het gehele beveiligingsbestel van NATO onder de loupe te nemen. Aangenomen moet worden dat deze commissie c.a. speciale aandacht zal schenken aan de organisatie van de personele beveiliging.

De beveiligingsovereenkomst en het beveiligingsvoorschrift voor EUROCONTROL verkeren in het laatste stadium van voorbereiding. Helaas moest worden geconstateerd, dat de door de werkgroep aanbevolen opnemings van welomschreven normen voor de screening - zulks met het oog op de eventuele toetreding van niet-NATO landen - door de Permanent Commission niet is overgenomen. Deze heeft de voorgestelde normen vervangen door een uiterst summiere paragraaf, welke nauwelijks als norm kan worden gekwalificeerd. Een uitgebreid commentaar op de ontworpen Nederlandse tekst werd eveneens ingediend.

In mei werd vanwege het NATO Security Directorate een inspectie uitgevoerd van de ATOMAL-beveiliging in Nederland en van de beveiliging van gerubriceerde NATO-gegevens bij de Nederlandse industrie. Geïnspecteerd werden het Central ATOMAL Registry, twee militaire registries en een bedrijf waarbij gerubriceerde NATO-informatie berust.

Gebieden van beveiliging.

De jaarlijkse NATO/WEU-inspecties werden uitgevoerd bij Hr. Ms. Ambassade te Bonn en bij de ministeries van Economische Zaken en van Financiën.

De beveiliging van het Ultracentrifuge-project vindt gestadig voortgang. Een beveiligingsinspecteur werd aangewezen, voorlopig in R.C.N.-verband.

Beveiligingspraktijk.

In verband met de komende verhuizing van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, met uitzondering van de Directie Waterstaat, naar het oude KLM-gebouw, werd de beveiligings-situatie ter plaatse beoordeeld en werden een aantal beveiligingsadviezen gegeven.

Een van een der ministeries ontvangen bericht omtrent de vermissing van twee COSMIC-documenten gaf aanleiding tot een uitgebreid onderzoek. Dit wees uit dat de documenten naar alle waarschijnlijkheid zijn vernietigd als bijlage van een ander COSMIC-document.

De gebleken duidelijke belangstelling van Russische zijde voor de Optische Industrie "Oude Delft" maakte een diepgaand contact met dit bedrijf nodig.

Inwendige Veiligheid.

Over de noodzaak van formering van bewakingskernen bij een aantal vitale bedrijven, waarvan beveiligingsplannen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken zijn ingediend, blijken principiële verschillen van mening tussen de Ministers van Economische Zaken en van Binnenlandse Zaken te bestaan. Door het uitblijven van de officiële goedkeuring van de plannen, vermindert bij enkele der betrokken bedrijven de bereidheid tot het treffen van met het oog op buitengewone omstandigheden noodzakelijke maatregelen.

Voorbereidingen werden getroffen voor een in november 1969 te houden communicatie-oefening voor oorlogstijd.

Emigratie.

Het aantal aanvragen in verband met emigratie nam in vergelijking met de overeenkomstige periode van 1968 iets af.

3-11-1969.

PANORAMA van 1 april t/m 30 september 1969
.....

AFDELING E
.....

Sectie EJ

geen bijzonderheden te vermelden.

Sectie EO

De reglementaire cursussen (B, D/3 en D/6) werden gehouden. Daarenboven de nodige lezingen en filmvertoningen voor verschillende verbindingen van de dienst. Medewerking werd verleend als gastdocent aan de activiteiten van opleidingsinstituten van politie en krijgsmacht.

Een zekere toename van het aantal cursisten is merkbaar geworden. Dank zij extra inspanning van het docentenkorps konden de daaruit voortvloeiende organisatorische problemen tot nu toe worden overwonnen. De krappe plaatsruimte in het pand Groot Hertoginnelaan 70 en de vrij geringe sterkte van het docentenkorps zullen een grotere toename echter niet toelaten.

Sectie E XIII

Ook in deze verslagperiode bleek de bereidwilligheid van particulieren om hulp te verlenen bij het volgwerk, met name door het tijdelijk beschikbaarstellen van observatieruimte in woningen of kantoren, onveranderd aanwezig te zijn.

Sectie E IX

Door een strikte toepassing van het Besluit Bevolkingsboekhouding door de gemeente 's-Gravenhage is grote achterstand ontstaan in de afwerking van onderzoeken, die nog zal toenemen indien geen maatregelen worden getroffen om een vlotte toegang tot de gegevens uit het bevolkingsregister te bewerkstelligen.

Naast nadelige gevolgen als het vertragen van benoemingen in de ambtelijke sfeer, omdat de noodzakelijke veiligheidsonderzoeken nog niet konden worden afgewerkt, is het duidelijk dat de ondervonden belemmeringen - die zich niet alleen in Den Haag maar ook elders voordoen - ook de geest onder het korps onderzoekingsambtenaren nadelig zullen beïnvloeden. De ondervonden belemmeringen worden door hen als onrechtvaardig en onnodig beschouwd, temeer omdat de dienst volgens de bepalingen van Artikel 90 van het Besluit recht heeft op alle gegevens.

10 oktober 1969

Papierens 1 april tot 1 oktober 1969
.....

ACD

1. Automatiseringsonderzoek

Tijdens de verslagperiode werd opnieuw de vraag aan de orde gesteld in hoeverre de Dienst een nuttig gebruik zou kunnen maken van de mogelijkheden van een computerinstallatie. Daarbij werd in het bijzonder acht geslagen op de recente ontwikkelingen op het gebied van in- en uitvoerapparatuur (optische leesenheden en beeldbuisstations) en externe, verwisselbare schijfengeheugens in combinatie met een computer van de derde generatie. Voor het verkrijgen van een globale kostenraming werd gebruik gemaakt van de reeds enkele jaren bestaande relatie met de IBM, ontstaan door de inschakeling van conventionele IBM-penkaartapparatuur voor documentatiedoeleinden. De overtuiging bestaat overigens dat het met het oog op de aard en oorsprong van de te verwerken gegevens ongewenst is buitenstaanders bij een toepasbaarheidsonderzoek te betrekken. Gedacht wordt daarom aan de opleiding van een automatiseringsdeskundige (systeemanalist/programmeur), bij voorkeur te selecteren uit de reeds aan de Dienst verbonden personeelsleden.

2. Personeel

In een aantal vacatures op middelbaar niveau kon slechts worden voorzien door het aantrekken van vrij jeugdige, vrouwelijke krachten met een middelbare schoolopleiding. De vervulling der vacatures kon echter met het oog op de voortgang der werkzaamheden niet langer worden uitgesteld.

Het hoofd van de sectie Personeelsdocumentatie beëindigde op 1 september jl. zijn werkzaamheden. Het functioneel leeftijdsontslag was voor hem één jaar uitgesteld ten behoeve van het inwerken van zijn opvolger. Hem werd bij zijn afscheid de eremedaille, verbonden aan de orde van Oranje-Nassau, in goud toegekend.

✓
✓

Afdeling Personeelszaken.

Personeelsbeheer:

In het afgelopen tijdvak is op 43-jarige leeftijd overleden mej. , Ambtenaar C 1e klasse.

In de verslagperiode hebben 21 personeelsleden de Dienst verlaten; 6 wegens het bereiken van de uitkeringsgerechtigde leeftijd (1 hogere, 4 middelbare en 1 lagere ambtenaar) en 15 op eigen verzoek (w.o. 12 vrouwelijke medewerkers, waarvan 5 typistes).

In dienst zijn getreden 36 personeelsleden, onder wie 6 stagiaires met een middelbare opleiding en 9 typistes.

Van deze 36 personeelsleden zijn er 15 aangetrokken door bemiddeling van reeds in dienst zijnde personeelsleden, 2 na een persoonlijke aanmelding en 19 door in 10 verschillende dagbladen geplaatste advertenties.

Nog steeds hebben de verschillende pogingen om een bekwaam jong jurist aan te trekken geen resultaat opgeleverd. Ultimo de verslagperiode is opnieuw een advertentie geplaatst. Ook is toen een advertentie opgenomen voor een juridisch stafmedewerker.

Aan 1 hoofdambtenaar en 3 middelbare ambtenaren is op grond van de 5%-siektekostenregeling een tegemoetkoming in ziektekosten toegekend.

Commissie van Overleg:

In verslagperiode beperkte het overleg zich uitsluitend tot contacten in de informele sfeer.

Naast een aantal zaken die slechts een in zekere zin routinematige behandeling vereisten was een voornaam punt van gedachtenwisseling de van personeelszijde ter sprake gebrachte situatie, waarin, als gevolg van de sterk toegenomen omvang van hun taak, de contactambtenaren van de sectie BOA (zijn) komen te verkeren.

Als een nieuw onderwerp werd in beschouwing genomen de - eveneens van ambtenarenzijde ter tafel gebrachte - positie van het ambulante, tot de afdeling E behorende personeel.

Met ingang van 1 september jl. werd ook voor de leden van het beveiligingskorps de 5-daagse werkweek ingevoerd.

**Personeelszorg en
Organisatie:**

De ziektegevallen in de afdeling en de ernstigheid dat één der in het begin van 1969 voor de sectie beschikbaar gekomen PBA's met ernstige zorgen door ziekte in zijn gezin te kampen heeft, hebben tot gevolg dat alleen dringende opdrachten kunnen worden uitgevoerd.

De werving en begeleiding van capabele medewerkers, die de continuïteit van werken op het hoogste middelbare niveau in de s.g. "technische" sectoren van de dienst moet waarborgen, vindt gestang voortgang. Geschikte kandidaten blijken echter uiterst schaars te zijn.

Sociaal Fonds:

Het Sociaal Fonds vergaderde in verslagperiode vijftien ter behandeling van in totaal veertien gevallen.

Voortsver naar het oordeel van het bestuur terecht een beroep op het Fonds was gedaan resulteerde dat in een totaaluitgave van f 10.079,91 op f 830,- na in de vorm van rentelose leningen.

Het aantal contribuanten op 30 september 1969 bedroeg 300 (31 maart 1969: 493).

Maatschappelijk Werk:

Hoewel de maatschappelijk werker nog niet volledig haar werkzaamheden heeft hervat, heeft zij in de verslagperiode niettemin een aanzienlijk aantal personeelsleden van advies gediend en bijstand verleend.

Voorts heeft zij weer de gebruikelijke en noodzakelijke huisbezoeken afgelegd.

14

PANORAMA periode 1 april tot 1 oktober 1969

Afdeling Financiën en Inwendige Dienst

Spaarregeling

De rentevergoeding over de tegoeden van de deelnemers aan de premie spaarregeling werd ingaande 1 mei 1969 verhoogd van 5½% tot 6½%.

Controle Rekenkamer

Décharge werd verleend over de uitgaven tot en met 1967.

Vervoer

Half 1970 zal één der vervoersbeambten de Dienst verlaten wegens het bereiken van de 60-jarige leeftijd. Aangezien het aantal vervoersbeambten niet verder kan worden teruggebracht is met de werving van een vervanger aangevangen.

Huisvesting

Een deel van de garage van het Ministerie, gelegen aan de Kasernenstraat, is, nadat enige bouwkundige voorzieningen waren getroffen, aan deze Dienst ter beschikking gesteld.

Het pand J. van Oldenbarneveltlaan 53, dat voerheen in gebruik was bij het Ministerie van Landbouw, is te eunen behoefte door de Rijkgebouwendienst aangekocht. De ingebruikname zal echter nog wel enige tijd op zich laten wachten, aangezien het pand eerst zal moeten worden gerestaureerd.

Voor enkele ambtenaren van de Dienst, die in Amsterdam werkzaam zijn, werd bureauwruimte verkregen in een pand dat bij de Rijkspolitie in gebruik is.

Foto- en Reprografie

Deze sectie is met één kracht uitgebreid. De toenemende hoeveelheid werk maakt zulks noodzakelijk.

Interne Beveiliging

Voor het bewakingskorps werd per 1 september 1969 een nieuw werkrooster ingevoerd, dat is gebaseerd op de 5-daagse werkweek. Dit korps werkte tot 1 september nog gemiddeld zes dagen per week.